

AUGEO VERSTERKT

HANDLEIDING KINDCHECK

VOOR GGZ EN VERSLAVINGSZORG

INHOUD

Inleiding	3
Hoofdstuk 1 Wat is de Kindcheck?	4
1.1 De Kindcheck richt zich op professionals met volwassen cliënten	4
1.2 Wat heeft een kind nodig van zijn ouders?	4
1.3 Wat houdt de Kindcheck in?	5
Hoofdstuk 2 Hoe voert u de Kindcheck uit?	6
2.1 Wat houdt de Kindcheck in?	6
2.2 Kindcheck bij vluchtige of eenmalige contacten	6
2.3 Kindcheck en de stappen van de Meldcode	6
2.4 Kindcheck en dossiervorming	7
2.5 Stappenplan	8
Hoofdstuk 3 Wanneer is de Kindcheck aan de orde?	9
3.1 Situaties waarin een Kindcheck aan de orde kan zijn	9
Hoofdstuk 4 Voor wie geldt de Kindcheck?	11
Hoofdstuk 5 Handreiking voor het voeren van het gesprek met de cliënt in verband met de Kindcheck .	12
5.1 Houding en inzet	12
5.2 Algemene vragen over de zorg voor de kinderen	12
5.3 Vragen over de zorg voor de kinderen in relatie tot de situatie van de cliënt	12
5.4 Veiligheid	13
5.5 Beroepsgeheim	14
Handige links en hulpmiddelen	15

INLEIDING

De Wet Verplichte Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling¹ verplicht u als professional een meldcode te gebruiken. Deze code helpt u goed te reageren op signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. De Kindcheck is onderdeel van deze wet.

Werkt u als professional met volwassenen, dan legt de wet ook bij u een verantwoordelijkheid voor het signaleren van kindermishandeling. Anders dan bij professionals in bijvoorbeeld jeugdzorg en onderwijs die voornamelijk afgaan op *kindsignalen*, vraagt de Kindcheck om het in kaart brengen van *oudersignalen*. Ernstige problemen bij volwassenen kunnen leiden tot een vermoeden van onveiligheid en mogelijk kindermishandeling, met alle stappen die daar op basis van de Wet Meldcode bij horen.

Met de introductie van de Kindcheck levert de wet een wettelijke omschrijving van deze mogelijkheden voor signalering. Deze handleiding biedt u als professional in de GGZ of verslavingszorg handvatten om ook in uw werk deze taak op een verantwoorde en zorgvuldige manier te kunnen uitvoeren. Met uw inzet wordt het mogelijk situaties van kindermishandeling vaker en in een eerder stadium te signaleren.

Uit onderzoek blijkt dat kenmerken van ouders de belangrijkste voorspellers zijn voor het ontstaan van kindermishandeling. Zo blijkt uit een Europees onderzoek² dat 82% van de mishandelende ouders een traumatische voorgeschiedenis met persoonlijke problemen heeft en is 21% van de mishandelende ouders voorafgaand aan de mishandeling van hun eigen kind in psychiatrische behandeling geweest. Conflicten in de partnerrelatie en psychische problemen (inclusief verslavingsproblemen) van ouders zijn grote risicofactoren voor het ontstaan van kindermishandeling³. Dus of u nu wel of niet kinderen ziet, en of de kinderen nu wel of niet signalen laten zien, ook bij ouders kunt u signaleren dat een kind risico loopt te worden mishandeld of verwaarloosd.

In Nederland heeft het MCH Haaglanden, in samenwerking met het AMK Haaglanden, met hun protocol Haaglanden een goed voorbeeld gegeven, gestaafd door onderzoek (Hester Diderich e.a; 2013). Uit dit onderzoek bleek dat wanneer op een spoedeisende hulp ouders werden gescreend die slachtoffer waren van huiselijk geweld, die verslaafd bleken of zelfmoordpogingen ondernamen, kindermishandeling in ruim 90% van de gevallen bevestigd kon worden door experts van het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling. Voor de Nederlandse overheid was dat aanleiding om de Wet Verplichte Meldcode uit te breiden met de Kindcheck.

Het is belangrijk voor kinderen en hun ouders om vroegtijdig te signaleren, zo snel mogelijk de mishandeling te stoppen en een goede behandeling in gang te zetten. Deze handleiding laat zien wat de Kindcheck is, in welke gevallen deze wordt toegepast en wie dat moet doen.

¹ De Kindcheck is verplicht gesteld in het bijbehorende Besluit Verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

² Concerted Action for the Prevention of Child Abuse in Europe (CAPCAE:Kooyman&Waltman, 1998)

³ Hindley, Ramchandani & Jones, 2006

HOOFDSTUK 1 WAT IS DE KINDCHECK?

1.1 DE KINDCHECK RICHT ZICH OP PROFESSIONALS MET VOLWASSEN CLIËNTEN

De Kindcheck verplicht u in bepaalde gevallen om te onderzoeken of uw volwassen cliënt⁴ minderjarige kinderen (thuis) heeft, waar hij voor zorgt. U doet deze Kindcheck in alle gevallen waarin u meent dat uw volwassen cliënt in een (medische) situatie verkeert, waardoor een risico bestaat op ernstige schade voor kinderen waar hij zorg voor draagt. Dat kan bijvoorbeeld gaan over een depressieve vader die niet meer uit bed komt of een moeder in een relatiecrisis met huiselijk geweld. Meer voorbeelden vindt u verderop in de paragraaf 'In welke gevallen is een Kindcheck aan de orde?'

In geval van 'ernstige problemen' onderzoekt u in een gesprek met de cliënt of er kinderen bij hem wonen en wie er voor de kinderen zorgen. Op basis van deze informatie beslist u of u verder actie moet ondernemen door de stappen van de Meldcode te zetten. Zo hebt u als professional meer kans en mogelijkheid om verwaarlozing en mishandeling van kinderen te signaleren.

De Kindcheck vraagt dus van u om in contacten met volwassen cliënten ook te denken aan mogelijke ernstige schade die bij kinderen kan ontstaan door de situatie waarin de ouder of opvoeder zich bevindt. Anders gezegd: ook oudersignalen kunnen aanleiding zijn om in actie te komen voor de kinderen. Het woord oudersignaal dient ruim te worden opgevat. Het betreft ook volwassenen die niet biologische ouders zijn maar bijvoorbeeld kinderen van hun partner regelmatig in huis hebben.

1.2 WAT HEEFT EEN KIND NODIG VAN ZIJN OUDERS?

Kinderen hebben ouders nodig die hen, tot ze volwassen zijn, verzorgen, ondersteunen en begeleiden. Die zorg, steun en begeleiding zijn nodig op lichamelijk, psychisch én sociaal vlak zodat kinderen zich kunnen ontwikkelen tot een evenwichtig persoon.

Risicofactoren voor kindermishandeling en huiselijk geweld gaan voor het grootste deel over factoren die te maken hebben met hoe volwassenen die rol als ouder invullen. Kinderen mogen van hun ouders of verzorgers verwachten dat deze:

- kennis hebben van de behoeften die kinderen in diverse ontwikkelingsstadia hebben (welke voeding heeft een baby nodig, welke grenzen kan een tweejarige uitproberen);
- betrokken zijn bij de ontwikkeling (accepteren van een kind zoals het is, genegenheid tonen, loslaten als dat kan);
- regelen, stimuleren en bewaken door voorlichting te geven, voorspelbaar te zijn in gedrag, zelfstandigheid te stimuleren, riskant gedrag te beperken).

Bij de Kindcheck vraagt u ouderschap uit vanuit de overweging wat een kind minimaal nodig heeft van de volwassenen om hem heen. U overweegt wat het effect van de klachten van volwassene is op de manier waarop ze hun ouderschap uitvoeren. Daarbij houdt u rekening met het feit dat de ontwikkeling (leeftijd) van het kind andere eisen zal stellen aan een ouder. Een puber heeft andere ruimte nodig om te experimenteren dan een baby, beiden hebben aandacht van hun ouder nodig maar op een andere manier ingevuld.

⁴ Waar hij of cliënt staat, kan ook gelezen worden zij of patiënt.

1.3 WAT HOUDT DE KINDCHECK IN?

Binnen de GGZ vraagt u bij de intake standaard naar de gezinssituatie, inclusief de aanwezigheid van kinderen. Vervolgens maakt u als behandelaar bij zorgelijke signalen de inschatting of de problemen van uw cliënt zijn mogelijkheden om voor kinderen te zorgen, mogelijk ernstig in de weg kunnen staan. In geval van zwangerschap gaat het ook om de zorg voor het nog ongebooren kind. In geval van een opname of deeltijdbehandeling van cliënt verifieert u waar de kinderen zullen verblijven gedurende deze periode en hoe de zorg geregeld is.

Wellicht ten overvloede wordt opgemerkt dat het natuurlijk niet zo is dat een volwassene met een psychiatrische aandoening per definitie geen goede opvoeder is of zijn kinderen verwaarloost of mishandelt.

HOOFDSTUK 2 HOE VOERT U DE KINDCHECK UIT?

2.1 WAT HOUDT DE KINDCHECK IN?

Wanneer u vermoedt dat de situatie van uw cliënt mogelijk risico's oplevert voor kinderen die van hem afhankelijk zijn voert u een Kindcheck uit. We onderscheiden daarbij de volgende stappen:

1. U stelt vast dat uw cliënt kampt met problemen die het uitvoeren van zorgtaken voor kinderen in ernstige mate kunnen belemmeren.
2. U gaat in gesprek met uw cliënt:
 - U vraagt uw cliënt of er minderjarige kinderen bij hem in huis wonen en als dit het geval is, of en zo ja, met wie de cliënt de zorg voor deze kinderen deelt. U onderzoekt samen met uw cliënt of het hem, ondanks zijn situatie, lukt om de kinderen voldoende verzorging, zorg en veiligheid te bieden, of hij daar hulp bij heeft en of hij (meer) hulp wenst.
 - U vraagt uw cliënt of hij een (ex)partner heeft met kinderen waar hij geregeld aanwezig is. Kortom: waaruit bestaat de ouderrol (wel/geen contact, frequentie en aard van contact).
 - U vraagt uw cliënte of deze mogelijk zwanger is.
3. Op basis van dit gesprek en op basis van de situatie waarin de cliënt verkeert, stelt u vast of er reden is tot zorg.
4. Is dat het geval, dan zet u op basis van de oudersignalen de stappen van de Meldcode. Deze stappen zijn er op gericht de situatie waarin de kinderen zich feitelijk bevinden nader te (laten) onderzoeken en zo nodig (meer) passende hulp te organiseren voor alle betrokkenen. Als u vermoedt dat er sprake is van eerschending, vraag dan advies van een expert via het SHG.

2.2 KINDCHECK BIJ VLUCHTIGE OF EENMALIGE CONTACTEN

In sommige gevallen, vooral als de contacten met de cliënt vluchtig en/of eenmalig zijn, zal het hierboven beschreven gesprek met de cliënt maar in beperkte mate mogelijk zijn. Dat geldt bijvoorbeeld als u in de dak- en thuislozenopvang werkt of als ambulante hulpverlener met mensen werkt die op straat leven. In dat geval vraagt u in ieder geval aan uw cliënt naar de aanwezigheid van minderjarige kinderen waar hij zorg voor draagt of die bij een (ex)partner wonen. Zijn er inderdaad kinderen en maakt u zich zorgen dan laat u de cliënt weten dat u vanwege uw zorgen over de kinderen, het AMK zal vragen om de situatie van de kinderen te beoordelen om te kijken of, en zo ja, welke hulp nodig is. Bij twijfel vraagt u het AMK om advies.

2.3 KINDCHECK EN DE STAPPEN VAN DE MELDCODE

De Kindcheck valt onder stap 1 van de Meldcode. Bij deze eerste stap, het signaleren, zijn het in dit geval 'oudersignalen' die u alert maken omdat ze mogelijk een risico vormen op ernstige schade voor de kinderen.

In lang niet alle gevallen zal de Kindcheck leiden tot hulp op gang brengen of het doen van een melding bij het AMK. Zo is het bijvoorbeeld mogelijk dat uw zorgen door het gesprek met de cliënt overtuigend worden weggenomen.

In andere gevallen lukt het u om met de cliënt tot afspraken te komen over de inzet van passende (extra) hulp voor de kinderen. Daarbij blijft u verantwoordelijk tot een andere organisatie of een andere afdeling de zorg heeft overgenomen. Blijven de zorgen en wil uw cliënt niet meewerken aan hulp, dan besluit u om

contact op te nemen met het AMK omdat u meent dat een AMK onderzoek naar de situatie van de kinderen noodzakelijk is om het risico op ernstige schade te beperken.

Besluit u om geen AMK melding te doen, dan is het van belang dat u zelf blijft letten op risico's en op ernstige schade voor de kinderen. U doet zo nodig alsnog een melding als u meent dat, ondanks het gevoerde gesprek en/of de gemaakte afspraken met de cliënt, er toch risico's blijven bestaan op ernstige schade voor de kinderen. De vraag hoe het met de kinderen gaat moet regelmatig terugkeren in het behandelplan.

2.4 KINDCHECK EN DOSSIERVORMING

U legt uw bevindingen naar aanleiding van de Kindcheck vast in het cliëntdossier. U beschrijft:

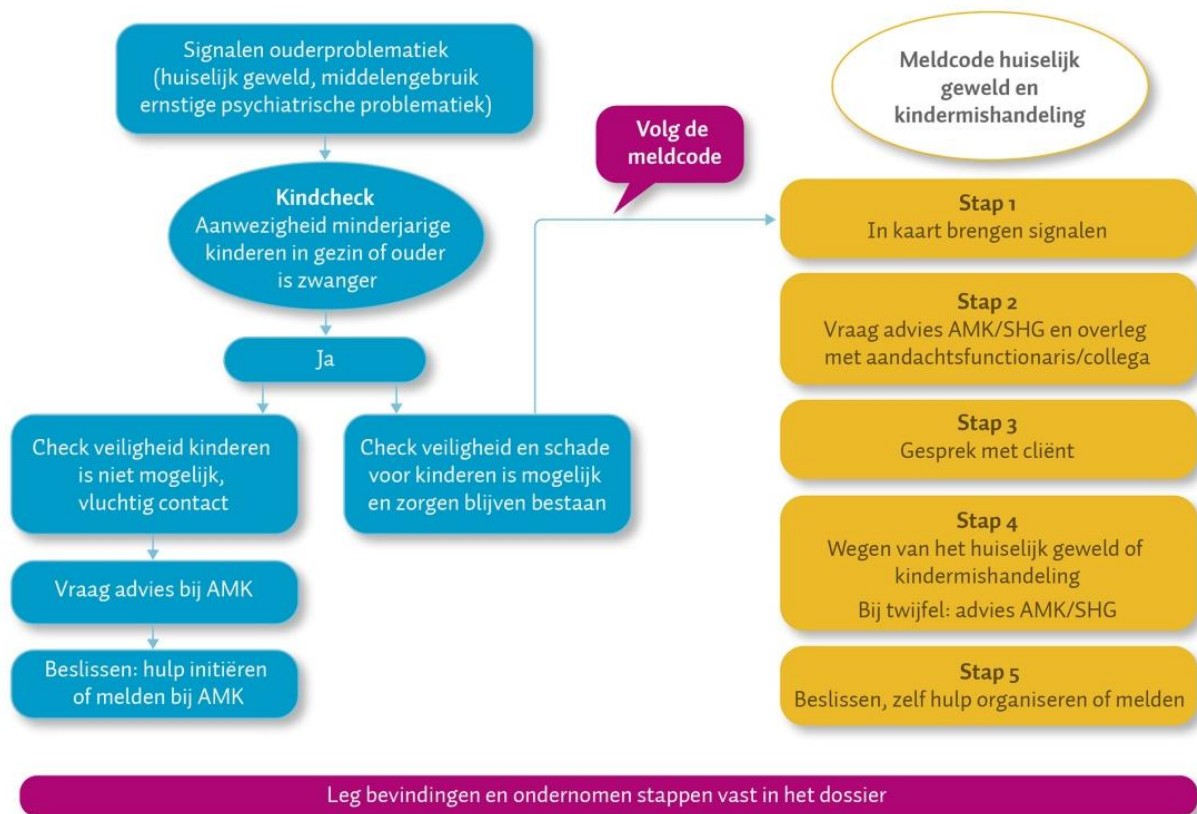
- de conditie of de omstandigheden van de cliënt waardoor naar uw mening het risico ontstaat op ernstige schade of bedreiging van de veiligheid en welzijn bij de kinderen;
- of er inderdaad minderjarige kinderen bij de cliënt thuis wonen, wie er voor hen zorgt of zorgen en of de cliënte zwanger is;
- de beslissing die u op basis van de situatie van de cliënt en op basis van het gesprek met de cliënt neemt over eventuele vervolgstappen.

Zeker als u zelf geen contact hebt met de kinderen, kunt u geen uitspraken doen over de *feitelijke* situatie waarin de kinderen zich bevinden. U kunt alleen beschrijven waarom de conditie of de situatie van de cliënt naar uw mening risicovol is voor de kinderen van de cliënt en dat u daarom nader onderzoek nodig vindt om te bekijken of en zo ja, welke hulp/ondersteuning nodig is. In iedere fase van de Kindcheck en van de Meldcode kan, op basis van anonieme cliëntgegevens, advies worden gevraagd aan het AMK.

2.5 STAPPENPLAN

Wanneer u vermoedt dat de situatie van een volwassen cliënt mogelijk risico's oplevert voor kinderen waar hij zorg voor draagt, voert u de Kindcheck uit. U kunt dit doen aan de hand van het onderstaande stappenplan.

Stappenplan Kindcheck: hoe voer je de Kindcheck uit?

HOOFDSTUK 3 WANNEER IS DE KINDCHECK AAN DE ORDE?

De Kindcheck is in alle gevallen aan de orde waarin u zich, vanwege de situatie van uw volwassen cliënt, zorgen maakt over mogelijk aanwezige minderjarige kinderen. U meent in dat geval dat er, vanwege de toestand van de cliënt, risico's zijn op ernstige schade voor kinderen of een bedreiging van de veiligheid van kinderen die afhankelijk zijn van de zorg van cliënt. Denk daarbij bijvoorbeeld aan een (chronische) depressie, verslaving, (dreigende) huisuitzetting, geweld tussen huisgenoten. Ook een combinatie van factoren kan een reden zijn waarom de professional meent dat er risico's voor kinderen aanwezig zijn.

- Ook het contact met een adolescent waarbij de professional zich zorgen maakt over eventueel aanwezige broertjes en zusjes in het gezin kan aanleiding zijn voor het uitvoeren van de Kindcheck; daarbij wordt vooral gekeken of de ouders in staat zijn de overige kinderen in het gezin te beschermen
- De Kindcheck geldt ook voor zwangere vrouwen.

3.1 SITUATIES WAARIN EEN KINDCHECK AAN DE ORDE KAN ZIJN

Hieronder volgt een aantal situaties waarin een Kindcheck, (onderzoeken of er kinderen zijn die van de volwassen cliënt afhankelijk zijn, of cliënt zwanger is en er een risico bestaat op ernstige schade voor kinderen waar hij zorg voor draagt) aan de orde kan zijn:

- Chronische of acute psychiatrische stoornis (waaronder depressie of manie, psychose, dissociatie)
 - voorbeeld: psychose of verwardheid, zodanige escalatie dat opname op een SEH of inschakeling crisisdienst noodzakelijk is.
- Suïcidale gedachten of agressieve gedachten of gedrag
 - voorbeeld: cliënt heeft suïcidepoging gedaan, vertoont signalen van automutilatie, zegt dat hij er een eind aan wil maken, dat hij thuis de boel kort en klein gaat slaan, dat hij zijn partner of de kinderen iets gaat aandoen.
 - voorbeeld: ouders in asielzoekerscentra met post traumatische stress stoornis, gecombineerd met onzekerheid over verblijf en/of samenwonend met andere volwassenen met vergelijkbare problematiek. Deze situatie kan een continue bedreiging vormen voor de veiligheid van anderen.
- Agressief gedrag
- Uitingen van middelengebruik (alcohol, drugs of medicijnen)
 - voorbeeld: cliënt kan door overmatig gebruik of overdosis van middelen geen coherent en duidelijk verhaal meer vertellen over zijn (thuis)situatie of over zijn eigen gedrag.
- Vermoedens van huiselijk geweld tussen huisgenoten van de minderjarige kinderen
 - voorbeeld: cliënt meldt dat hij door partner in elkaar is geslagen, dat de partner agressief is naar de kinderen, dat de partner heeft bedreigd (ook) de kinderen iets aan te doen.
 - voorbeeld: cliënt meldt dat hij door zoon van 20 in elkaar is geslagen en dat deze zoon ook agressief is naar jonger zusje en broertje.

- (Dreigende) huisuitzetting, afsluiting van gas, water en licht;
 - voorbeeld: cliënt maakt melding van deze crisissituaties (of de professional neemt dit waar) en maakt duidelijk dat hij nu geen dak meer boven zijn hoofd heeft, of dat hij niet meer weet hoe hij zijn huishouden overeind moet houden
 - de professional weet dat er kinderen zijn. Ze zijn buiten beeld omdat het gezin na huisuitzetting vertrokken is en de professional maakt zich zorgen over de kinderen.
- Chronische lichamelijke problematiek of andere problematiek waarbij er sprake is van overbelaste volwassenen waardoor het risico ontstaat op overbelasting van de kinderen
- Extreem slechte hygiëne in huis, of onveilige of zeer slechte huisvesting
 - voorbeeld: cliënt meldt dat de situatie thuis onleefbaar, gevaarlijk of hygiënisch onverantwoord is, of tijdens een huisbezoek merkt de professional dat het door stank, vuil, of inrichting een onleefbare situatie is.
- Verstandelijke beperking op gebied van sociale interactie, waarbij vermoed wordt dat opvoeden een probleem is en er schade dreigt voor mogelijke kinderen
- Gewelddadig gedrag, wapenbezit
- Angst voor familieleden in verband met eerschendingen
- Aanwijzingen van huwelijksdwang
- Echtscheiding waardoor de verblijfsstatus dreigt te worden ingetrokken en er een partner is met kinderen die mogelijk illegaal op straat staat; dat levert een verhoogd stressniveau en risico's voor kinderen op
- Echtscheiding die gepaard gaat met geweld
- Aanwijzingen dat cliënt vrouwelijke genitale verminking voor zichzelf of voor de vrouwelijke partner en mogelijke dochters vanzelfsprekend vindt
- Een combinatie van factoren die ieder voor zich niet ernstig genoemd worden, maar in combinatie met elkaar een risicovolle situatie voor kinderen zouden kunnen vormen
 - voorbeeld: licht depressieve cliënt, met financiële problemen en een relatiecrisis.

Bij alle voorbeelden geldt dat u afweegt hoe ernstig de situatie voor eventuele kinderen kan zijn. Daarbij speelt de leeftijd van de kinderen ook een rol. De situatie van een verwarde moeder met een baby zal eerder ernstige zorgen oproepen dan een verwarde moeder met een kind van 16.

HOOFDSTUK 4 VOOR WIE GELDT DE KINDCHECK?

De Wet Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling verplicht instellingen in een aantal sectoren om een meldcode te hanteren bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. De verplichte meldcode geldt in de volgende sectoren:

- (jeugd)gezondheidszorg, waaronder geestelijke gezondheidszorg en Awbz-zorg;
- jeugdzorg;
- onderwijs, van basisschool tot en met hoger onderwijs, inclusief leerplicht;
- kinderopvang;
- maatschappelijke ondersteuning;
- justitie waaronder het Centraal orgaan Opvang Asielzoekers.

Daarnaast geldt de Wet verplichte meldcode voor *vrij gevestigde* professionals die werkzaam zijn in de gezondheidszorg⁵.

De meldcode ondersteunt beroepskrachten bij vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling, ongeacht de verblijfsstatus van de betrokkenen. De stappen moeten dus ook worden gezet als het om vermoedens van geweld gaat waarbij mensen zijn betrokken zonder geldige verblijfspapieren, of die in een asielprocedure zitten.

De Kindcheck is vooral gericht op professionals die contacten hebben met volwassen cliënten. Daarnaast geldt de Kindcheck ook voor professionals die zich zorgen maken op basis van oudersignalen terwijl er geen kindsignalen zijn (bijvoorbeeld binnen de jeugd-GGZ, kinderopvang en het onderwijs).

⁵ Het betreft de medisch professionals die onder artikel 3 of artikel 34 van de Wet Big vallen, zoals: artsen, verpleegkundigen, tandartsen, verloskundigen, fysiotherapeuten, apothekers, gz-psychologen, psychotherapeuten, logopedisten, diëtisten en ergotherapeuten.

HOOFDSTUK 5 HANDREIKING VOOR HET VOEREN VAN HET GESPREK MET DE CLIËNT IN VERBAND MET DE KINDCHECK

De Kindcheck vraagt van u om in sommige gevallen in gesprek te gaan met de volwassen cliënt over zijn kinderen. Dat doet u als u meent dat de fysieke en geestelijke conditie of andere omstandigheden waarin de volwassen cliënt verkeert, een risico vormen op ernstige schade voor de kinderen waar de cliënt de zorg voor draagt.

Het gaat er in het gesprek *niet* om dat u de kans op ernstige schade bij de kinderen *vaststelt*, maar dat u op een zorgvuldige manier beslist of het *nodig is* dat er verdere stappen ondernomen worden: het organiseren van hulp of het doen van een melding.

5.1 HOUDING EN INZET

U gaat in gesprek. Laat dat dus ook blijken in uw houding. Maak in uw houding en door de wijze waarop u vragen stelt duidelijk dat u met uw cliënt in gesprek gaat uit oprechte zorg voor zijn kinderen die doorgaans zo onlosmakelijk met hem verbonden zijn. Vertel dat u de cliënt en zijn kinderen zo goed mogelijk wil helpen. Vraag goed door naar de feiten en interpreteer daarbij niet te snel en oordeel ook niet! Toon interesse en begrip voor de situatie waarin de cliënt zich bevindt en deel zo mogelijk uw zorgen over de kinderen met hem. U vraagt het ouderschap uit vanuit de cliënt, maar vooral ook vanuit het kind. Wat heeft een kind minimaal nodig van de volwassenen om hem heen, hoe staat het met de veiligheid van het kind?

5.2 ALGEMENE VRAGEN OVER DE ZORG VOOR DE KINDEREN

- Wonen er minderjarige kinderen bij u in huis, zo ja, hoeveel en van welke leeftijd? Wonen ze de hele week bij u of een deel van de week?
- Heeft u contact met of de zorg voor kinderen (bijvoorbeeld van familieleden, vrienden).
- Zijn er meer volwassenen bij u in huis die voor deze kinderen zorgen, zo ja, wie zijn dat (partner, ex- partner) en welk aandeel hebben zij in de zorg voor de kinderen?
- Zijn er ook volwassenen die niet bij u in huis wonen maar wel een deel van de zorg voor de kinderen bij u thuis hebben, zo ja wie zijn dat (oma, zus, broer, enzovoort). Zo ja waaruit bestaat hun aandeel in de zorg?
- Waar zijn de kinderen overdag? (school, kinderdagverblijf, oppas)
- Als uw kinderen niet bij u wonen maar ergens anders, hoe vaak ziet u hen?
- Hebt u een partner die kinderen heeft en hoe vaak bent u bij uw partner als de kinderen er ook zijn?

5.3 VRAGEN OVER DE ZORG VOOR DE KINDEREN IN RELATIE TOT DE SITUATIE VAN DE CLIËNT

- Hoe lukt het u, ondanks uw situatie, om uw kinderen voldoende zorg te bieden? Wie brengt de kinderen naar school / opvang? Wie kookt er, en wie brengt de kinderen naar bed, enzovoort?
- Vindt u dat u hen voldoende verzorging en veiligheid kunt bieden en kunt u voldoende toezicht op uw (kleine) kinderen houden. Zo ja, hoe doet u dit?
- Op wie kunt u een beroep doen als de zorg voor uw kinderen u, vanwege uw situatie, te veel wordt? Wat kunnen zij voor u en uw kinderen doen?

- Wat denkt u dat de kinderen merken van uw situatie, hebt u enig idee wat uw situatie voor hen betekent, hebt u het daar wel eens over met hen?
- Maakt u zich zorgen over uw kinderen vanwege uw situatie?
- Hebt u, of hebben uw kinderen professionele hulp, zo ja vindt u het goed dat we samen met hem of hen overleggen of, en zo ja wat we kunnen doen voor u en uw kinderen?

Geeft de cliënt gericht antwoord op uw feitelijke vragen, hebt u de indruk dat uw cliënt u feitelijk juiste informatie geeft en is hij zich bewust van de reële risico's die zijn situatie voor zijn kinderen heeft?

1. Stel dan vast of de antwoorden van uw cliënt uw zorgen over de kinderen overtuigend hebben weggenomen.
2. Twijfelt u, vraag dan de aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling of psychiater of het AMK om mee te denken.
3. Blijven de zorgen bestaan, dan moet u beslissen of u hulp kunt organiseren of dat u een melding moet doen. Indien u besluit te melden, leg uw cliënt dan uit dat u het AMK gaat vragen om een onderzoek te doen naar de situatie van de kinderen zodat op basis daarvan zo nodig (extra) hulp voor hen in gang kan worden gezet.

Ontwijkt uw cliënt uw vragen door geen of alleen maar zeer algemene antwoorden te geven, of acht u de cliënt door zijn situatie niet in staat om feitelijk juiste informatie te geven en/of is hij zich niet bewust van de reële risico's die zijn situatie heeft voor zijn kinderen?

1. Stel dan vast, op basis van de situatie waarin de cliënt verkeert en op basis van het gesprek dat u hebt gevoerd, of u nog steeds risico's aanwezig acht op ernstige schade of onveiligheid voor de kinderen.
2. Vraagt u zich af of uw cliënt goed in staat is om informatie te geven over de geboden veiligheid aan de kinderen? Overleg dan met uw cliënt of u bij belangrijke betrokkenen binnen het gezinssysteem van uw cliënt dezelfde vragen kunt voorleggen.
3. Als een andere hulpverlener die al bij het gezin betrokken is, in staat is de situatie van de kinderen te beoordelen, kunt u dat, met toestemming van de cliënt, ook aan hem vragen. Vraag over uw keuze zo nodig advies aan het AMK.
4. Lukt dat niet, leg uw cliënt dan uit dat u de stappen van de Meldcode⁶ gaat uitvoeren waarbij u mogelijk het AMK gaat vragen om een onderzoek te doen naar de situatie waarin de kinderen zich bevinden zodat op basis daarvan zo nodig (extra) hulp voor hen in gang kan worden gezet.

5.4 VEILIGHEID

Zijn er concrete aanwijzingen dat het voeren van een gesprek over de kinderen veiligheidsrisico's voor u als professional, voor de kinderen of voor anderen met zich meebrengt, dan kunt u, bij wijze van uitzondering, besluiten om een melding bij het AMK te doen, zonder dat u een gesprek over uw zorgen heeft gevoerd met de cliënt. Waar mogelijk zoekt u een ander geschikt moment om ouders en/of kind alsnog in te lichten over uw vermoedens en over een eventueel gedane melding.

⁶ Zie schema Kindcheck en de meldcode.

5.5 BEROEPSGEHEIM

Professionals zoeken naar een oplossing die de veiligheid van het kind waarborgt. Deze handleiding helpt om op een adequate wijze te handelen met inachtneming van het beroepsgeheim en de beginselen van doelmatigheid, proportionaliteit en subsidiariteit; het melden van kindermishandeling is een schending van het beroepsgeheim. Die schending moet te rechtvaardigen zijn. Dit vraagt om het zorgvuldig hanteren van de regels, een goede onderbouwing van de beslissing, goed overleg met collega's en zorgvuldige verslaglegging.

Het meldrecht voor kindermishandeling is vastgelegd in de Wet op de Jeugdzorg (Wjz). In de Wjz is bepaald dat een geheimhouder zijn beroepsgeheim mag schenden als hij een vermoeden van kindermishandeling heeft. Het gaat hier zeer uitdrukkelijk om een meldrecht, geen meldplicht.⁷ Met de invoering van de Wet verplichte meldcode is in de Wet maatschappelijke ondersteuning ook een meldrecht voor huiselijk geweld opgenomen. Een meldrecht houdt in dat professionals met een beroepsgeheim (vermoedens van) kindermishandeling en huiselijk geweld mogen melden bij het AMK en SHG. Ook zonder toestemming van de betrokkenen.⁸

⁷ WLJM Duijst. Wetgeving en meldcode. In: EM van de Putte, IMA Lukassen , IMB Russel, AH Teeuw (red). Medisch handboek kindermishandeling. Houten: Bohn, Stafleu van Loghum; 2013; 488-489.

⁸ www.meldcode.nl

HANDIGE LINKS EN HULPMIDDELEN

Wilt u meer weten? Hieronder vindt u een kort overzicht van handige websites en hulpmiddelen met betrekking tot de Kindcheck:

- AMK: www.amk-nederland.nl
- Steunpunten Huiselijk Geweld (SHG's):
<http://www.vooreenveiligthuis.nl/huiselijkgeweld/steunpunten/>
- Meldcode stappenplan: www.meldcode.nl
- Brochure GGZ Nederland 'Over sommige patiënten moet je praten':
<http://www.ggz nederland.nl/uploads/assets/Gewijzigde%20brochure%20meldcode%20huiselijk%20geweld.pdf>
- Beoordeling veiligheid: LIRIK [http://www.nji.nl/nl/Kennis/Projecten/Licht-Instrument-Risicotaxatie-Kindveiligheid-\(LIRIK\)](http://www.nji.nl/nl/Kennis/Projecten/Licht-Instrument-Risicotaxatie-Kindveiligheid-(LIRIK)), Care.nl
- Website Kindcheck: www.kindcheck.nl

©2013 Augeo

Deze handleiding is ontwikkeld in opdracht van VWS door Augeo, AMK Haaglanden en MC Haaglanden in samenwerking met mr. Lydia Janssen en het Nederlands Jeugd instituut (NJI).

AUGEO
VERSTERKT

STEUNT
SCHRIJFT
VERNIEUWT
VERBINDT
ONTWIKKELT
LEERT

Bezoekadres:
Hoofdstraat 65-67
3971 KD Driebergen

Postadres:
Postbus 592
3900 AN Zeist

Tel: 0343-536040

K.v.K 32142188

WWW.AUGEO.NL